Vijeće Europe

Europski odbor za spriječavanje mučenja i neljudskog
ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja
(CPT)

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

CPT/Inf(92)3-part1

Policijski pritvor

Izvod iz 2. Općeg izvješća,
objavljen u 1992

36. CPT pridaje naročitu važnost trima pravima osoba pritvoren od strane policije: pravu te osobe da o svom pritvaranju obavijesti treće lice po svom izboru (člana obitelji, prijatelja, svoje konzularno predstavništvo), pravu na usluge odvjetnika i pravu na medicinski pregled od strane liječnika po izboru date osobe (pored medicinskog pregleda izvršenog od strane liječnika kojeg je pozvala policija).[1] To su, prema mišljenju CPT-a, tri osnovne garancije protiv zlostavljanja pritvorenih osoba koje bi trebalo primjenjivati od samog početka lišavanja slobode, bez obzira na to kako je to lišavanje slobode odredjeno od strane pravnog sistema u pitanju (uhićenje, zadržaranje itd.).

37. Osobe uhicene od strane u policije zadržaranje moraju bez odgode biti informirane o svim svojim pravima, uključujući i prava navedena u odjeljku 36. Nadalje, sve mogućnosti kojima raspolažu vlasti za odgađanje ispunjenja nekog od ovih prava u svrhu zaštite interesa pravde moraju biti jasno odredjene i njihova primjena strogo vremenski ograničena. Što se tiče preciznijeg određivanja prava pristupa odvjetniku i zahtjeva za medicinski pregled od strane liječnika po izboru (koji ne predstavlja pregled od strane liječnika pozvanog od strane policije), sistemi na osnovu kojih se, iznimno, odvjetnici i liječnici mogu izabrati sa prethodno ustanovljenih spiskova sastavljenih u sporazumu sa relevantnim stručnim organizacijama, trebali bi otkloniti bilo kakvu potrebu za odgodom ispunjenja ovih prava.

38. Pristup odvjetniku osobe koja se nalazi u policijskom pritvoru mora uključivati pravo kontaktiranja i pravo na posjete od strane istoga (u oba slučaja pod uvjetima kojima se garantira povjerljivost njihovih razgovora), te, u principu, pravo osobe u pitanju da prilikom njenog saslušanja bude nazočan i odvjetnik.

Što se tiče medicinskog pregleda osoba koje se nalaze u policijskom pritvoru, svaki takav pregled mora biti obavljen izvan slušnog, a po mogućnosti i vidnog, domašaja policijskih službenika. Nadalje, rezultati svakog pregleda, kao i relevantni iskazi od strane pritvorenika, te zaključci liječnika, moraju biti zvanično zabilježeni od strane liječnika i učinjeni dostupnim pritvoreniku i njegovom odvjetniku.

39. U pogledu procesa saslušanja, CPT smatra da moraju postojati jasna pravila ili smjernice u pogledu načina na koji se vrši policijsko ispitivanje. Pravila i smjernice trebaju, između ostalog, sadržati sljedeće: informiranje pritvorenika o identitetu (imenu i/ili broju) osoba nazočnih tokom

[1] Ovo pravo je naknadno bilo formulirano na slijedeći način: pravo na pristup zdravstvenim uslugama, uključujući i pravo na medicinski pregled, ukoliko uhićena osoba tako želi, od strane liječnika po vlastitom izboru (pored pregleda izvršenog od strane liječnika pozvanog od strane policije).

saslušanja; dozvoljenoj duljini trajanja saslušanja; periodima odmora između saslušanja i pauzama tokom saslušanja; mjestima na kojima se saslušanja mogu odvijati; o tome da li se od pritvorenika može zahtijevati da stoji tokom ispitivanja; o saslušanju osoba koje su pod utjecajem lijekova, alkohola, itd. Također bi trebala postojati obveza da se vrijeme u kojem saslušanje počinje i završava, svaki zahtjev učinjen od strane pritvorenika tokom saslušanja i osobe koje su nazočne tokom svakog saslušanja, sistematski uvode u zapisnik.

CPT bi želio dodati sa svoje strane da elektronsko snimanje policijskih saslušanja predstavlja dodatnu korisnu garanciju protiv zlostavljanja pritvorenika (osim što pruža i značajne pogodnosti policiji).

40. CPT smatra da bi se osnovne garancije date osobama u policijskom pritvoru mogle dodatno osnažiti (a rad policijskih službenika možda i znatno olakšati) ukoliko bi postojao jedinstven i sveobuhvaćajući policijski zapisnik za svaku uhićenu osobu, u kojem bi bili evidentirani svi aspekti pritvora i sve radnje poduzete u vezi uhićenih osoba (vrijeme kada su lišene slobode i razlozi za tu mjeru; kada su im saopćena njihova prava; znaci pozljeda, psihičke bolesti, itd; kada su član obitelji/konzularno predstavništvo i odvjetnik bili kontaktirani i kada su ih ovi posjetili; kada im je bila ponuđena hrana; kada su bili saslušani; kada su bili prebačeni ili oslobođeni, itd.). Za različite stavke (na primjer, stvari u posjedu date osobe, činjenicu da su osobi saopćena njena prava i da se ta osoba na njih poziva ili da ih se odriče) trebalo bi dobiti potpis pritvorenika, odnosno, ukoliko je potrebno, poobjasniti zbog čega taj potpis manjka. Nadalje, odvjetniku pritvorenika bi trebalo omogućiti uvid u taj zapisnik.

41. Nadalje, jedna od suštinskih garancija je postojanje neovisnog mehanizma za ispitivanje žalbi na postupanje tokom policijskog pritvora.

42. Policijski pritvor trebao bi u principu biti relativno kratkog trajanja. Shodno tome, ne može se očekivati da fizički uvjeti pritvaranja budu tako dobri unutar policijske ustanove kao na drugim mjestima lišavanja slobode gdje se osobe drže tokom dužeg vremenskog perioda. Međutim, izvjesni osnovni materijalni zahtjevi moraju biti zadovoljeni.

Sve policijske ćelije moraju biti razumne veličine u odnosu na broj osoba koje su obično u njima smještene i moraju biti dovoljno osvijetljene (tj. sa dovoljno svjetlosti da se pod njom može čitati, osim u vrijeme spavanja), te dovoljno provjetrene; po mogućnosti ćelije bi trebale imati prirodno svjetlo. Nadalje, ćelije bi trebale biti opremljene tako da se omogući odmor (npr. fiksiranim stolicama ili klupama), a osobama koje preko noći moraju ostati u pritvoru trebalo bi osigurati čiste madrace i posteljinu.

Osobama u pritvoru trebalo bi biti dozvoljeno da zadovoljavaju svoje prirodne potrebe u čistim i pristojnim uvjetima, te one moraju imati odgovarajuće pogodnosti za održavanje osobne higijene. Hrana im treba biti davana u prikladno vrijeme, i pri tome treba uključivati bar jedan puni obrok (tj. nešto krepkije od sendviča) svaki dan.[2]

43. Pitanje što su to razumne dimenzije policijske ćelije (ili bilo kojeg drugog tipa smještaja) je teško pitanje. Treba uzeti u obzir mnoge elemente prilikom pravljenja te procjene. Međutim, delegacije CPT su smatrale da postoji potreba za osnovnim smjernicama u toj oblasti. Trenutno se koristi sljedeći kriterij (koji se više smatra poželjnim, a ne minimalnim standardom) prilikom procjene policijskih ćelija namijenjenih jednoj osobi za boravak duži od nekoliko sati: veličine od 7 četvornih metara, sa 2 ili više metara od zida do zida, 2,5 metra između poda i stropa.

2 CPT također zagovara da osobama držanim u policijskom pritvoru 24 sata ili duže bude omogućen, u mjeri u kojoj je to moguće, boravak na svježem zraku svakoga dana.